

**АНАЛІЗ
ПОКАЗНИКІВ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ ТА СУДОВОЇ
ПРАКТИКИ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗАЯВ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПОЗОВУ/СКАСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПОЗОВУ ЗА ПЕРІОД З 01.01.2026 РОКУ ПО 01.05.2026
РОКУ**

Харків – 2026

ЗМІСТ:

1. Вступ	2
2. Аналіз судової статистики щодо розгляду Господарським судом Харківської області заяв про забезпечення позову/скасування заходів забезпечення позову за період з 01.01.2026 - 01.05.2026 року	2
3. Аналіз судової практики щодо результатів розгляду Господарським судом Харківської області заяв про забезпечення позову/скасування заходів забезпечення позову за період з 01.01.2026 - 01.05.2026 року	6
4. Висновок	36

ВСТУП

Забезпечення позову є важливим процесуальним інструментом, спрямованим на гарантування реального та ефективного виконання майбутнього судового рішення, а також на запобігання порушенню прав та інтересів учасників справи під час судового розгляду.

Аналіз результатів розгляду заяв про забезпечення позову дає можливість оцінити практику застосування судами відповідних процесуальних механізмів, визначити тенденції у прийнятті рішень та порівняти динаміку задоволення і відмов у таких заявах за різні періоди.

Результати розгляду заяв про забезпечення позову є одним із показників ефективності судового захисту, оскільки відображають підходи суду до оцінки обґрунтованості ризиків, на які посилаються заявники, та необхідності застосування відповідних заходів забезпечення.

Аналіз структури прийнятих рішень дозволяє простежити зміни у судовій практиці та виявити тенденції щодо частоти задоволення, відмови або інших результатів розгляду таких заяв.

Цей аналітичний огляд підготовлено на виконання Планів роботи Господарського суду Харківської області та аналітичного відділу суду на 2026 рік.

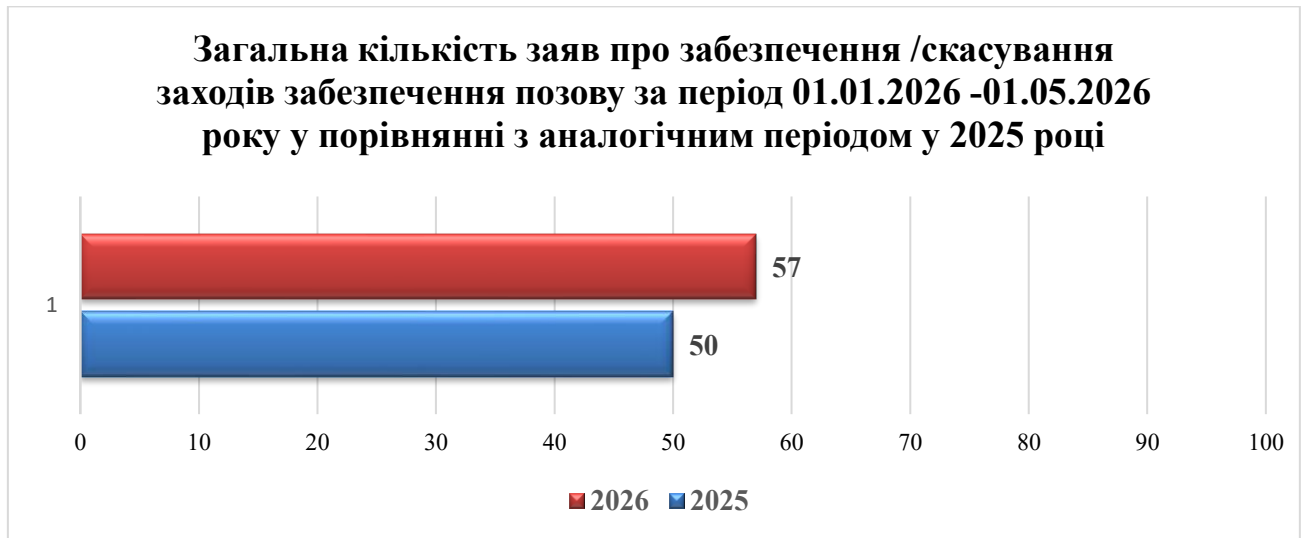
В огляді використано розгорнуті статистичні дані щодо цієї категорії спорів надані відділом статистики та інформаційних технологій Господарського суду Харківської області. Окремо враховано показники перегляду відповідних судових рішень судами вищих інстанцій.

При цьому аналіз охоплює не лише заяви про забезпечення позову, а й заяви про скасування заходів забезпечення позову, що дає змогу оцінити відповідну практику у взаємозв'язку процесуальних рішень щодо їх застосування та припинення.

АНАЛІЗ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗАЯВ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ/СКАСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ ЗА ПЕРІОД З 01.01.2026 РОКУ ПО 01.05.2026 РОКУ

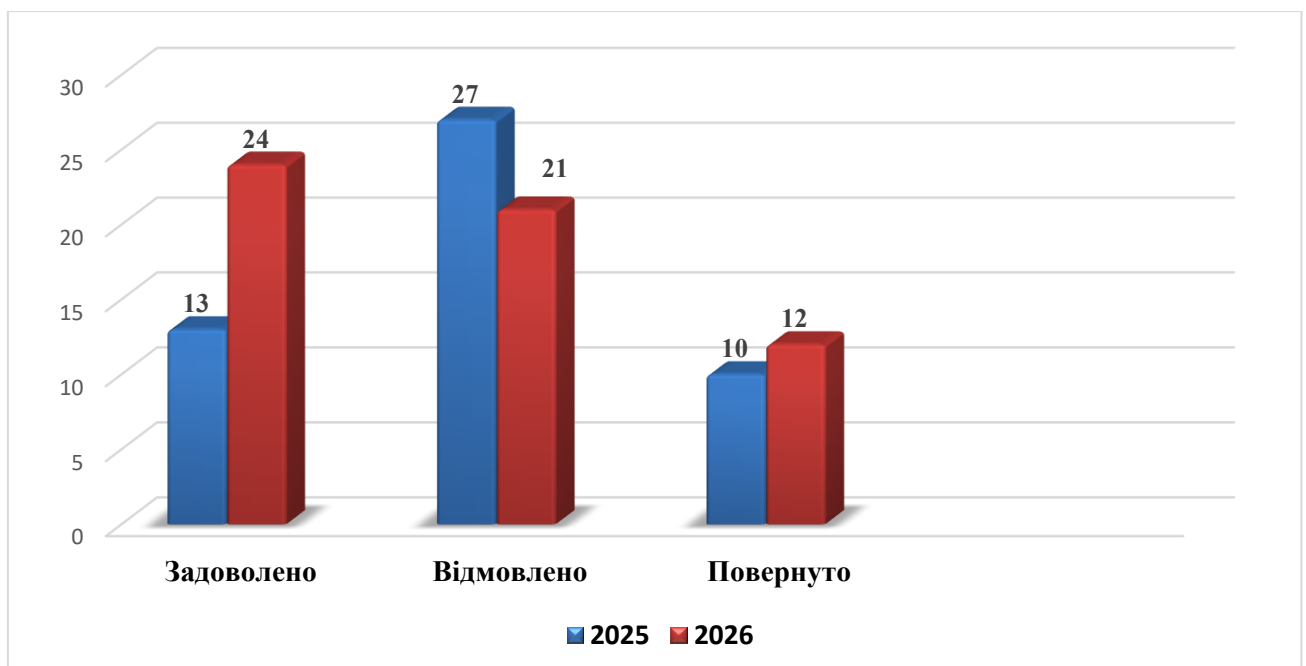
Протягом періоду з 01.01.2026 року по 01.05.2026 року на розгляді у суддів Господарського суду Харківської області перебувало 57 заяв про забезпечення

позову/скасування заходів забезпечення позову. В аналогічному періоді 2025 року загальна кількість заяв про забезпечення позову/скасування забезпечення позову склала 50 заяв (-7).

За результатами розгляду 57 заяв у 2026 році задоволено 24 заяви, що на 11 більше порівняно з аналогічним періодом 2025 року. Водночас у задоволенні 21 заяви було відмовлено, що на 6 менше, ніж за відповідний період минулого року. Крім того, 12 заяв повернуто або залишено без розгляду, що на 2 заяви більше порівняно з аналогічним періодом 2025 року.

Діаграма показників результатів розгляду заяв про забезпечення/скасування заходів забезпечення позову за 4 місяці 2026 року у порівнянні 4 місяцями 2025 року

Розподіл заяв про забезпечення /скасування заходів забезпечення за категоріями справ, що перебували у провадженні суддів за період з 01.01.2026 -01.05.2026 року

Аналіз розподілу заяв про забезпечення позову та скасування заходів забезпечення за категоріями справ свідчить, що протягом звітного періоду найбільша кількість таких заяв надійшла у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів – 22, або 38,6 % від загальної кількості заяв зазначеної категорії.

Значною залишалася кількість заяв у справах, що виникають із земельних відносин – 10 (17,5 %), а також у справах про банкрутство – 8 (14,0 %). У спорах щодо корпоративних відносин надійшло 6 заяв, що становить 10,5 % від їх загальної кількості.

У спорах щодо приватизації розглянуто 4 заяви (7,0 %). По 3 заяви (5,3 %) надійшло у справах щодо права власності чи іншого речового права на

нерухоме майно (крім земельних ділянок), а також у спорах щодо визнання недійсним акта, що порушує право користування земельною ділянкою.

Найменшу питому вагу становили заяви у спорах щодо недоговірних зобов'язань – 1 заява, або 1,8 % від загальної кількості.

Загалом структура розподілу заяв про забезпечення позову та скасування заходів забезпечення позову свідчить, що найбільша потреба у застосуванні відповідних процесуальних механізмів виникала у спорах, пов'язаних із договірними правовідносинами, земельними спорами та процедурами банкрутства, на які сукупно припадає понад 70 відсотків від загальної кількості поданих заяв.

Упродовж січня–квітня 2026 року судом розглянуто 57 заяв про забезпечення позову та скасування заходів забезпечення. Із загальної кількості постановлених за результатами їх розгляду судових рішень предметом перегляду судами вищих інстанцій за цей період стали 10 ухвал.

За результатами апеляційного та касаційного перегляду 9 судових рішень залишено без змін, одне рішення скасовано. Таким чином, частка судових рішень, залишених без змін за результатами перегляду судами вищих інстанцій, становить 90 %, тоді як частка скасованих рішень – 10 %.

Наведені показники свідчать про стабільність судових рішень, постановлених за результатами розгляду заяв про забезпечення позову та скасування заходів забезпечення. Це також може свідчити про належний рівень застосування судами норм процесуального права та достатню обґрунтованість

ухвалюваних рішень, що сприяє забезпеченню правової визначеності у відповідній категорії справ.

АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗАЯВ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ/ СКАСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ ЗА ПЕРІОД З 01.01.2026-01.05.2026 РОКУ

➤ ВІДМОВЛЕНО У ЗАДОВОЛЕННІ ЗАЯВИ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

Саме лише припущення позивача про можливість відчуження або іншого розпорядження спірним майном не є достатньою підставою для застосування заходів забезпечення позову. Заявник повинен надати належні та допустимі докази існування реальної загрози утруднення або неможливості виконання майбутнього судового рішення. Відсутність таких доказів свідчить про необґрунтованість заяви про забезпечення позову та є підставою для відмови у її задоволенні.

СПРАВА № 922/4379/25

Господарський суд Харківської області в межах справи розглянув заяву керівника Новобаварської окружної прокуратури міста Харкова про забезпечення позову у справі за позовом до Харківської міської ради, Управління комунального майна та приватизації Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради та ФОП Божка Сергія Васильовича.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Прокурор звернувся до суду з позовом про:

- визнання недійсним договору купівлі-продажу нежитлових приміщень від 21.08.2014 № 5168-В-С, укладеного між Управлінням комунального майна та приватизації Департаменту економіки і комунального майна Харківської міської ради та ФОП Божком С.В.;
- зобов'язання ФОП Божка С.В. повернути Харківській міській територіальній громаді нежитлові приміщення першого поверху № 32-43 загальною площею 229,1 кв.м, розташовані у житловому будинку за адресою: м. Харків, пров. Верхівський, 7, літ. А-5.

В рамках цієї справи прокурор подав заяву про забезпечення позову, в якій просив вжити заходів забезпечення позову шляхом заборони Міністерству

юстиції України, державним реєстраторам, нотаріусам та іншим суб'єктам державної реєстрації вчиняти будь-які реєстраційні дії щодо квартир №№ 65-74 та нежитлового приміщення (коридору), які були утворені внаслідок реконструкції спірних нежитлових приміщень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

З матеріалів справи встановлено, що після укладення договору купівлі-продажу від 21.08.2014 № 5168-В-С та державної реєстрації права власності на нежитлові приміщення загальною площею 229,1 кв.м ФОП Божко С.В. здійснив реконструкцію зазначеного майна.

На підставі декларації про готовність об'єкта до експлуатації та технічної документації у 2016–2017 роках державним реєстратором були внесені зміни до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, внаслідок чого нежитлові приміщення були поділені на десять окремих квартир та приміщення загального користування (коридор).

Прокурор вказував, що наявність у відповідача зареєстрованого права власності на зазначені об'єкти створює ризик їх відчуження, передачі в оренду, поділу чи зміни цільового призначення, що у майбутньому може ускладнити виконання судового рішення у разі задоволення позову.

ОЦІНКА СУДУ

Відмовляючи у задоволенні заяви про забезпечення позову, суд виходив із того, що відповідно до статей 136, 137 ГПК України забезпечення позову допускається лише за умови доведення заявником обставин, які свідчать про реальну загрозу утруднення або неможливості виконання майбутнього судового рішення чи ефективного захисту порушених прав.

Суд зазначив, що заходи забезпечення позову повинні бути співмірними із заявленими вимогами, мати безпосередній зв'язок із предметом спору та ґрунтуватися на належних доказах.

Прокурор не надав жодних доказів того, що ФОП Божко С.В. вчиняє або має намір вчинити дії щодо відчуження, передачі в оренду, поділу чи іншого розпорядження спірним майном. Саме лише посилання на наявність у відповідача права власності та припущення про можливість його реалізації не свідчать про існування реальної загрози невиконання судового рішення.

Крім того, суд врахував, що спірні реєстраційні дії були вчинені у 2014–2017 роках, тоді як позов подано лише у грудні 2025 року. При цьому заявником не надано доказів того, що протягом тривалого часу відповідач здійснював будь-які дії, спрямовані на ускладнення або унеможливлення виконання потенційного судового рішення.

Суд також звернув увагу, що постановою Східного апеляційного господарського суду від 14.01.2025 у справі № 922/4379/25 вже були застосовані заходи забезпечення позову щодо первісного об'єкта нерухомості, а заявлені прокурором нові заходи не узгоджуються з предметом позову в його поточній редакції.

З огляду на відсутність належних доказів існування реальної загрози порушення прав позивача та враховуючи принцип співмірності заходів забезпечення позову, суд дійшов висновку про необґрунтованість заяви прокурора.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 73, 77, 86, 136, 137, 140 Господарського процесуального кодексу України;
- постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.02.2020 у справі № 381/4019/18; постанова Верховного Суду від 10.11.2020 у справі № 910/1200/20; постанови КГС ВС від 17.09.2021 у справі № 910/3547/21, від 05.08.2022 у справі № 905/447/22, від 06.12.2023 у справі № 917/805/23; постанова об'єднаної палати КГС ВС від 03.03.2023 у справі № 905/448/22.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 20.02.2026 у справі № 922/4379/25 відмовлено у задоволенні заяви Новобаварської окружної прокуратури міста Харкова про забезпечення позову.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду Харківської області від 09.04.2026 року у справі №922/4379/25 апеляційну скаргу Новобаварської окружної прокуратури міста Харкова залишено без задоволення; ухвалу Господарського суду Харківської області від 20.02.2026 у справі №922/4379/25 залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Під час розгляду питання суд апеляційної інстанції врахував, що постановою Східного апеляційного господарського суду від 14.01.2025 у справі № 922/4379/25 вже були застосовані заходи забезпечення позову шляхом заборони Міністерству юстиції України, його структурним підрозділам,

суб'єктам державної реєстрації прав, державним реєстраторам та нотаріусам вчиняти будь-які реєстраційні дії щодо спірного об'єкта нерухомого майна.

Оцінюючи доводи прокурора про необхідність застосування додаткових заходів забезпечення позову, суд зазначив, що такі заходи повинні відповідати предмету спору, бути співмірними із заявленими вимогами та ґрунтуватися на належних доказах існування реальної загрози утруднення чи неможливості виконання майбутнього судового рішення.

Апеляційний суд погодився з висновком суду першої інстанції про те, що прокурором не надано належних та допустимих доказів, які б підтверджували намір відповідача відчужити спірне майно або вчинити інші дії, що могли б ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду. Самі лише припущення про можливість розпорядження власником належним йому майном не можуть вважатися достатньою підставою для обмеження права власності.

Суд також звернув увагу на те, що спірні правовідносини виникли у 2014–2016 роках, тоді як позов подано лише у 2025 році, а доказів вчинення відповідачем дій, спрямованих на відчуження чи інше розпорядження майном з метою ускладнення виконання можливого рішення суду, матеріали справи не містять.

З огляду на викладене апеляційний суд дійшов висновку, що заявлені прокурором заходи забезпечення позову є необґрунтованими, неспівмірними та такими, що не відповідають принципу адекватності заходів забезпечення позову. Відсутність доказів реальної загрози невиконання або утруднення виконання майбутнього рішення суду стала підставою для відмови у задоволенні відповідної заяви.

Таким чином, апеляційна інстанція підтримала висновки суду першої інстанції щодо недоведеності необхідності застосування додаткових заходів забезпечення позову та залишила без змін рішення про відмову у задоволенні заяви прокурора.

➤ ВІДМОВЛЕНО У ЗАДОВОЛЕННІ ЗАЯВИ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

Заявником не доведено наявності реальної загрози припинення електропостачання, не обґрунтовано ризик утруднення виконання майбутнього рішення суду, а обраний захід забезпечення позову визнано неспівмірним та таким, що не відповідає критеріям необхідності й адекватності.

СПРАВА №922/606/26

Господарський суд Харківської області розглянув заяву Фермерського господарства "Гай" про забезпечення позову у справі за позовом Фермерського господарства "Гай" до Акціонерного товариства "Харківобленерго" про визнання незаконним та скасування рішення, оформлене протоколом № 122363 засідання комісії з розгляду актів про порушення Чугуївського РРЕ АТ «Харківобленерго» від 10 лютого 2026 року.

ПРЕДМЕТ СПОРУ

Предметом спору є вимога Фермерського господарства «Гай» про визнання незаконним та скасування рішення комісії Чугуївського РРЕ АТ «Харківобленерго», оформленого протоколом № 122363 від 10.02.2026, яким на підставі акта про порушення Правил роздрібного ринку електричної енергії (ПРРЕЕ) позивачу було нараховано 576 504,01 грн вартості необлікованої електричної енергії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

05.01.2026 працівниками Чугуївського РРЕ АТ «Харківобленерго» складено акт про порушення № 122363, в якому зафіксовано самовільне підключення електроустановок до мережі оператора системи з порушенням схеми обліку. На підставі зазначеного акта 10.02.2026 комісією з розгляду актів про порушення ПРРЕЕ прийнято рішення про нарахування ФГ «Гай» вартості необлікованої електроенергії у сумі 576 504,01 грн.

Одночасно з поданням позову позивач звернувся із заявою про забезпечення позову та просив заборонити АТ «Харківобленерго» на час розгляду справи вчиняти дії щодо припинення розподілу електричної енергії у зв'язку з несплатою зазначеної суми. Заява мотивувалася ризиком відключення електроенергії, можливим припиненням виробничої діяльності підприємства, простоем працівників та значними економічними втратами.

ОЦІНКА СУДУ

Суд зазначив, що забезпечення позову допускається лише за наявності належних доказів того, що невжиття відповідних заходів може істотно ускладнити виконання майбутнього рішення суду або ефективний захист порушених прав позивача.

Оцінюючи доводи заявника, суд дійшов висновку, що позивач не надав доказів на підтвердження наміру відповідача припинити електропостачання або доказів того, що відновлення електропостачання у разі його припинення буде надмірно тривалим чи неможливим.

Суд також звернув увагу на те, що позивач не заперечує самого факту виявленого самовільного підключення електроустановок до мережі оператора системи розподілу, а матеріали справи не дають можливості встановити безпечність подальшої експлуатації таких установок.

Крім того, суд вказав, що позивач не обґрунтував, яким саме чином невжиття заходів забезпечення позову може ускладнити виконання рішення суду у випадку задоволення позову або зробити неможливим ефективний захист його прав.

Окремо суд зазначив, що відповідно до пункту 7.11 ПРРЕЕ на період судового розгляду спору щодо порушення Правил припинення електропостачання з підстав оскаржуваного порушення не здійснюється за умови своєчасного надання споживачем ухвали суду про відкриття провадження у справі. Отже, чинне нормативне регулювання вже містить механізм захисту споживача від відключення електроенергії на час судового розгляду спору.

За таких обставин суд дійшов висновку, що обраний заявником спосіб забезпечення позову є необґрунтованим, неспівмірним заявленим вимогам та не підтверджений належними доказами.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 74, 136, 137, 140, 234 Господарського процесуального кодексу України
- пункт 7.11 Правил роздрібного ринку електричної енергії.
- правові висновки Великої Палати Верховного Суду, викладені у постанові від 24.04.2024 у справі № 754/5683/22, та Верховного Суду, викладені у постанові від 26.06.2024 у справі № 916/938/24, щодо критеріїв застосування заходів забезпечення позову.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 27.02.2026 року у справі № 922/606/26 у задоволенні заяви Фермерського господарства «Гай» про вжиття заходів забезпечення позову відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ:

До апеляційної інстанції ухвала Господарського суду Харківської області від 27.02.2026 року у справі № 922/606/26 не оскаржувалась.

➤ ВІДМОВЛЕНО У ЗАДОВОЛЕННІ ЗАЯВИ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

У спорі про стягнення заборгованості за спожиту електричну енергію заборона державним реєстраторам вчиняти дії щодо припинення юридичної особи відповідача не є належним і співмірним заходом забезпечення позову. Такий захід не пов'язаний безпосередньо з предметом спору та не впливає на можливість виконання рішення про стягнення коштів, оскільки у разі реорганізації права та обов'язки боржника переходять до правонаступника.

СПРАВА № 922/323/26

Господарський суд Харківської області розглянув заяву Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності “Укрінтеренерго” про забезпечення позову у справі за позовом Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності “Укрінтеренерго” до Комунального підприємства “Харківводоканал” про стягнення заборгованості за спожиту електричну енергію.

ПРЕДМЕТ СПОРУ

Стягнення з КП “Харківводоканал” заборгованості за спожиту електричну енергію за жовтень 2025 року в сумі 696 479,71 грн.

Одночасно з розглядом справи позивач просив забезпечити позов шляхом заборони суб'єктам державної реєстрації, визначеним Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" в тому числі, але не виключно: державним реєстраторам, приватним та державним нотаріусам, які здійснюють діяльність на території України та іншим суб'єктам, що вчиняють реєстраційні дії з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, будь-яким іншим особам, наділеним функціями державного реєстратора проводити державну реєстрацію рішення про припинення юридичної особи та вносити до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань запис про припинення юридичної особи Комунального підприємства "Харківводоканал" (код ЄДРПОУ 03361715) до набрання законної сили рішенням Господарського суду Харківської області у справі №922/323/26.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач обґрунтовував заяву тим, що відповідно до рішення Харківської міської ради від 30.04.2025 № 813/25 КП “Харківводоканал” перебуває в процесі реорганізації шляхом приєднання до КП “Харківські теплові мережі”.

За твердженням позивача:

- його кредиторські вимоги на суму понад 4,48 млрд грн були відхилені комісією з реорганізації;
- заборгованість перед ДПЗД “Укрінтеренерго” нібито не включена до передавального акта;
- завершення реорганізації може ускладнити виконання майбутнього рішення суду.

У зв'язку з цим позивач вважав необхідним тимчасово заборонити державну реєстрацію припинення КП “Харківводоканал”.

ОЦІНКА СУДУ

Суд, розглядаючи заяву про забезпечення позову, виходив із того, що відповідно до статей 136 та 137 ГПК України заходи забезпечення позову можуть застосовуватися лише за наявності достатньо обґрунтованого припущення, що їх невжиття може істотно ускладнити або унеможливити виконання майбутнього рішення суду чи ефективний захист прав позивача.

Оцінюючи доводи заявника, суд зазначив, що предметом спору у справі є стягнення з КП «Харківводоканал» заборгованості за спожиту електричну енергію у розмірі 696 479,71 грн. Натомість позивач просив забезпечити позов шляхом заборони державним реєстраторам та іншим суб'єктам державної реєстрації проводити реєстраційні дії щодо припинення юридичної особи відповідача.

Суд наголосив, що обраний захід забезпечення повинен бути співмірним із заявленими вимогами та безпосередньо пов'язаним із предметом спору. При цьому необхідно враховувати баланс інтересів сторін, адекватність обраного заходу та його здатність забезпечити реальне виконання можливого судового рішення.

Дослідивши обставини справи, суд дійшов висновку, що заборона державної реєстрації припинення КП «Харківводоканал» не співвідноситься з предметом заявленого позову про стягнення грошової заборгованості та не спрямована на забезпечення виконання можливого рішення про стягнення коштів. На переконання суду, навіть у разі завершення реорганізації відповідача його права та обов'язки не припиняються, а переходять до правонаступника, що саме по собі не створює перешкод для подальшого захисту прав позивача.

Суд також звернув увагу, що невключення кредиторських вимог до передавального акта не припиняє права кредитора вимагати виконання зобов'язань та не позбавляє його можливості звертатися за захистом своїх прав у судовому порядку. Крім того, матеріали справи свідчили про те, що комісія з

реорганізації визнавала наявність спірної заборгованості, а КП «Харківські теплові мережі» як майбутній правонаступник навіть пропонувало механізм її реструктуризації.

Окремо суд критично оцінив доводи позивача про те, що заборона реєстраційних дій необхідна для збереження правового статусу боржника до вирішення спору по суті. На думку суду, такі твердження не підтверджують існування реальної загрози невиконання майбутнього рішення та не доводять наявності зв'язку між заявленим заходом забезпечення і предметом спору.

З огляду на викладене суд дійшов висновку, що заборона державним реєстраторам здійснювати реєстрацію припинення КП «Харківводоканал» є неадекватним, неспівмірним та таким, що не пов'язаний із предметом позову заходом забезпечення, а тому підстави для задоволення заяви про забезпечення позову відсутні.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 74, 136, 137, 140 Господарського процесуального кодексу України
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».
- правові висновки Великої Палати Верховного Суду, викладені у постанові Верховного Суду від 16.11.2023 у справі № 921/333/23; від 15.09.2020 у справі № 753/22860/17; від 15.05.2024 у справі № 922/206/24.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 16.02.2026 року у справі №922/323/26 у задоволенні заяви Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності "Укрінтеренерго" про забезпечення позову у справі 922/323/26 (вх. 3682 від 13.02.2026) відмовлено.

ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду Харківської області від 24.03.2026 року у справі №922/323/26 апеляційну скаргу Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності "Укрінтеренерго" залишено без задоволення; ухвалу Господарського суду Харківської області від 16.02.2026 у справі №922/323/26 залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Східний апеляційний господарський суд погодився з висновками суду першої інстанції про відмову у забезпеченні позову та зазначив, що заявлений

Позивачем захід забезпечення не відповідає критеріям адекватності та співмірності щодо предмета спору.

Суд виходив із того, що предметом позову є стягнення з КП «Харківводоканал» заборгованості за спожиту електричну енергію у сумі 696 479,71 грн, тоді як заявник просив заборонити державним реєстраторам вчиняти реєстраційні дії щодо припинення юридичної особи відповідача. Такий захід не має безпосереднього зв'язку з предметом позовних вимог та не забезпечує виконання можливого рішення про стягнення грошових коштів.

Апеляційний суд звернув увагу, що припинення КП «Харківводоканал» здійснюється шляхом реорганізації (приєднання) до КП «Харківські теплові мережі», а не шляхом ліквідації. Відповідно до статті 104 ЦК України у разі реорганізації всі права та обов'язки юридичної особи переходять до правонаступника. Рішенням Харківської міської ради № 813/25 прямо визначено, що КП «Харківські теплові мережі» є правонаступником усього майна, прав та обов'язків КП «Харківводоканал».

За висновком суду, навіть у разі завершення реорганізації та припинення відповідача Позивач не буде позбавлений можливості реалізувати свої права та отримати виконання судового рішення від правонаступника. Тому заборона державної реєстрації припинення КП «Харківводоканал» не є необхідною для забезпечення виконання можливого рішення суду.

Суд також зазначив, що доводи апелянта про невключення спірної заборгованості до передавального акта лише підтверджують наявність спору між сторонами щодо існування та розміру боргу, який підлягає вирішенню під час розгляду справи по суті, але самі по собі не свідчать про необхідність застосування заходів забезпечення позову.

Крім того, апеляційний суд врахував, що заявлені заходи забезпечення можуть призвести до блокування процесу реорганізації підприємства комунальної сфери, діяльність якого має важливе значення для міста та належить до об'єктів критичної інфраструктури, а також створити перешкоди для виконання рішення органу місцевого самоврядування.

У зв'язку з цим суд дійшов висновку, що заявник не довів наявності обставин, які б свідчили про реальну загрозу невиконання майбутнього судового рішення, а обраний спосіб забезпечення позову є неспівмірним, не пов'язаний безпосередньо з предметом спору та не відповідає меті інституту забезпечення позову. З огляду на це апеляційна скарга була залишена без задоволення, а ухвала місцевого господарського суду — без змін.

➤ ЗАДОВОЛЕНО ЗАЯВУ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

У справах про визнання недійсним договору іпотеки суд має право вжити заходів забезпечення позову шляхом зупинення стягнення у виконавчому провадженні, зупинення реалізації предмета іпотеки та заборони вчинення будь-яких дій щодо його відчуження, якщо існує реальна загроза продажу майна до вирішення спору по суті. Невжиття таких заходів може унеможливити або істотно ускладнити ефективний захист прав позивача, зокрема у випадку переходу права власності до добросовісного набувача.

СПРАВА №922/541/26

Господарський суд Харківської області розглянув заяву про забезпечення позову у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Крострейд" до Акціонерного товариства "Банк Кредит Дніпро" про визнання недійсним договору.

ПРЕДМЕТ ПОЗОВУ

Визнання недійсним договору іпотеки, укладеного між АТ «Банк Кредит Дніпро» та ТОВ «Крострейд», предметом якого є нежитлова будівля овочесховища загальною площею 7687,9 кв.м, розташована у смт Васищеве Харківської області.

Одночасно з позовною заявою, позивачем до суду подано заяву про забезпечення позову, в якій він просить суд:

- зупинити стягнення у зведеному виконавчому провадженні № 78671919, відкритому приватним виконавцем виконавчого округу Харківської області Нелюбою Мариною Анатоліївною по зверненню стягнення на об'єкт нерухомого майна;
- зупинити реалізацію нежитлової будівлі овочесховища, загальною площею 7687,9 кв.м, що знаходиться за адресою: Харківська область, Харківський район, смт Васищеве, вул. Овочева, 9, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 983526563251, та належить Товариству з обмеженою відповідальністю "Крострейд"
- заборонити будь-яким особам (державним реєстраторам прав на нерухоме майно, нотаріусам та іншим особам, уповноваженим на виконання функцій державних реєстраторів), будь-яким органам (місцевого самоврядування, виконавчих комітетів, місцевих державних адміністрацій, акредитованих підприємств Міністерства юстиції України), державним виконавцям, приватним виконавцям, Державному підприємству "Сетам" здійснювати будь-які дії (в тому числі,

реєстраційні) щодо продажу, відчуження будь-яким іншим способом (в тому числі шляхом дарування, поділу, виділу, внесення до статутного капіталу, передачі у володіння та користування третім особам, припинення будь-яких обтяжень, передачу в іпотеку тощо), будь-якого іншого обтяження, скасування записів, поновлення записів, відкриття розділів стосовно нежитлової будівлі овочесховища, загальною площею 7687,9 кв.м.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач звернувся до господарського суду з позовом про визнання недійсним договору іпотеки № 281223-I від 28.12.2023, укладеного між АТ «Банк Кредит Дніпро» та ТОВ «Крострейд». Предметом іпотеки є належна позивачу на праві власності нежитлова будівля овочесховища загальною площею 7687,9 кв. м, розташована за адресою: Харківська область, Харківський район, смт Васищеве, вул. Овочева, 9.

Як встановив суд, на підставі виконавчих написів нотаріуса № 934 та № 935 від 18.07.2025 приватним виконавцем було відкрито виконавчі провадження № 78667737 та № 78667867, які 21.07.2025 об'єднано у зведене виконавче провадження № 78671919. У межах цього провадження 22.07.2025 на спірне майно накладено арешт та здійснено його опис, а 23.07.2025 призначено суб'єкта оціночної діяльності для проведення оцінки майна.

Крім того, ДП «Сетам» призначило на 25.02.2026 електронні торги (лот № 592889) з реалізації спірної нежитлової будівлі овочесховища.

Посилаючись на те, що майно є предметом спору та вже перебуває на стадії примусової реалізації, позивач подав заяву про забезпечення позову. На його думку, продаж майна до вирішення спору по суті може призвести до переходу права власності до добросовісного набувача, що ускладнить або унеможливить поновлення його прав навіть у разі задоволення позову про визнання договору іпотеки недійсним.

У зв'язку з цим позивач просив зупинити стягнення у зведеному виконавчому провадженні, зупинити реалізацію майна та заборонити будь-яким особам вчиняти дії щодо його відчуження, обтяження або державної реєстрації прав на нього.

ОЦІНКА СУДУ

Суд, вирішуючи питання про забезпечення позову, керувався положеннями статей 136, 137, 140 та 141 Господарського процесуального кодексу України.

Зокрема, суд зазначив, що відповідно до частин 1, 2 статті 136 ГПК України господарський суд має право вжити заходів забезпечення позову, якщо невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист чи поновлення порушених або оспорюваних прав та інтересів позивача.

При цьому суд звернув увагу, що у даній справі заявлено немайнову позовну вимогу про визнання недійсним договору іпотеки. У зв'язку з цим суд виходив із правової позиції, відповідно до якої в таких спорах підлягає дослідженню не питання можливості виконання майбутнього рішення, а питання того, чи не призведе невжиття заходів забезпечення позову до неможливості ефективного захисту прав позивача в межах одного судового провадження без необхідності подальших звернень до суду.

Оцінюючи доводи заявника, суд врахував критерії застосування заходів забезпечення позову, а саме: їх розумність, обґрунтованість та адекватність, наявність зв'язку між заявленими заходами та предметом спору, забезпечення збалансованості інтересів сторін, а також ймовірність ускладнення чи неможливості поновлення прав позивача у разі невжиття відповідних заходів.

Суд встановив, що на підставі виконавчих написів нотаріуса відкрито зведене виконавче провадження № 78671919, у межах якого на спірне нерухоме майно накладено арешт, проведено його оцінку та призначено електронні торги з його реалізації через ДП «Сетам». Таким чином, на момент розгляду заяви існувала реальна загроза відчуження спірного майна до вирішення спору по суті.

Посилаючись на пункти 4 та 5 частини 1 статті 137 ГПК України, суд зазначив, що позов може бути забезпечений шляхом заборони іншим особам вчиняти дії щодо предмета спору та шляхом зупинення стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку.

Суд дійшов висновку, що у разі реалізації нежитлової будівлі овочесховища до завершення розгляду справи повернення такого майна у власність позивача навіть у випадку задоволення позову може бути надмірно ускладненим або взагалі неможливим, зокрема у випадку придбання майна добросовісним набувачем. Відтак невжиття заходів забезпечення позову може істотно ускладнити або унеможливити ефективний захист та поновлення прав позивача.

Окремо суд звернувся до положень Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», зазначивши, що відповідно до пункту 1 частини 1 статті 2 цього Закону державна реєстрація речових прав є офіційним визнанням і підтвердженням державою фактів

набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Також суд врахував положення частини 1 статті 4 цього Закону щодо принципів державної реєстрації прав.

Крім того, суд послався на пункт 2 частини 1 статті 28 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», відповідно до якого наявність у реєстрі відомостей про судові рішення щодо заборони проведення реєстраційної дії є підставою для відмови у проведенні такої реєстрації. З огляду на це суд дійшов висновку, що заборона вчинення реєстраційних дій є передбаченим законом та ефективним способом забезпечення позову.

Відхиляючи заперечення відповідача, суд зазначив, що заборона вчинення реєстраційних дій, заборона реалізації майна та зупинення стягнення безпосередньо пов'язані з предметом спору, оскільки позов спрямований на визнання недійсним договору іпотеки саме щодо майна, яке є предметом примусової реалізації.

Також суд не прийняв доводи відповідача про зупинення виконавчого провадження, оскільки надана постанова приватного виконавця від 22.12.2025 стосувалася лише зупинення виконавчих дій щодо одного виконавчого напису, тоді як матеріалами справи підтверджувалося існування зведеного виконавчого провадження та факт виставлення спірного майна на електронні торги.

Не знайшли підтвердження і доводи відповідача щодо зловживання позивачем процесуальними правами, оскільки матеріали справи не містили доказів подання тотожного позову, а інші судові справи, на які посилався відповідач, мали інший предмет та підстави позову.

З урахуванням наведеного суд дійшов висновку, що заявлені заходи забезпечення позову є прямо пов'язаними з предметом спору, відповідають критеріям законності, необхідності, адекватності та співмірності, мають тимчасовий характер і спрямовані на збереження існуючого стану спірного майна до вирішення спору по суті, у зв'язку з чим заява про забезпечення позову підлягає задоволенню в повному обсязі.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 136, 137, 140, 141 Господарського процесуального кодексу України;
- Закон України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень”;
- Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань”.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 23.02.2026 року заяву Товариства з обмеженою відповідальністю "Крострейд" про забезпечення позову - задоволено

- Зупинено стягнення у зведеному виконавчому провадженні № 78671919, відкритому приватним виконавцем виконавчого округу Харківської області Нелюбою Мариною Анатоліївною по зверненню стягнення на об'єкт нерухомого майна, а саме: нежитлову будівлю овочесховища, загальною площею 7687,9 кв.м, що знаходиться за адресою: Харківська область, Харківський район, смт Васищеве, вул. Овочева, 9, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 983526563251, та належить Товариству з обмеженою відповідальністю "Крострейд" (код ЄДРПОУ: 41643717; 62495, Харківська область, смт Васищеве, вул. Овочева, 9).

- зупинено реалізацію нежитлової будівлі овочесховища, загальною площею 7687,9 кв.м, що знаходиться за адресою: Харківська область, Харківський район, смт Васищеве, вул. Овочева, 9, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 983526563251, та належить Товариству з обмеженою відповідальністю "Крострейд" (код ЄДРПОУ: 41643717; 62495, Харківська область, смт Васищеве, вул. Овочева, 9).

- Заборонено будь-яким особам (державним реєстраторам прав на нерухоме майно, нотаріусам та іншим особам, уповноваженим на виконання функцій державних реєстраторів), будь-яким органам (місцевого самоврядування, виконавчих комітетів, місцевих державних адміністрацій, акредитованих підприємств Міністерства юстиції України), державним виконавцям, приватним виконавцям, Державному підприємству "Сетам" здійснювати будь-які дії (в тому числі, реєстраційні) щодо продажу, відчуження будь-яким іншим способом (в тому числі шляхом дарування, поділу, виділу, внесення до статутного капіталу, передачі у володіння та користування третім особам, припинення будь-яких обтяжень, передачу в іпотеку тощо), будь-якого іншого обтяження, скасування записів, поновлення записів, відкриття розділів стосовно нежитлової будівлі овочесховища, загальною площею 7687,9 кв.м., що знаходиться за адресою: Харківська область, Харківський район, смт Васищеве, вул. Овочева, 9, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 983526563251, та належить Товариству з обмеженою відповідальністю "Крострейд" (код ЄДРПОУ: 41643717; 62495, Харківська область, смт Васищеве, вул. Овочева, 9).

- Заборонено Державному підприємству "Сетам", приватному виконавцю виконавчого округу Харківської області Нелюбі Марині Анатоліївні, іншим

особам, здійснювати будь-які дії, спрямовані на відчуження нежитлової будівлі овочесховища, загальною площею 7687,9 кв.м., що знаходиться за адресою: Харківська область, Харківський район, смт Васищеве, вул. Овочева, 9, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 983526563251, та належить Товариству з обмеженою відповідальністю "Крострейд" (код ЄДРПОУ: 41643717; 62495, Харківська область, смт Васищеве, вул. Овочева, 9), здійснювати будь-які дії, спрямовані на проведення, оформлення результатів таких торгів, складання, підписання, надсилання протоколів та актів про такі торги.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду Харківської області від 15.04.2026 року у справі №922/541/26 апеляційну скаргу Акціонерного товариства "Банк Кредит Дніпро" залишено без задоволення; ухвалу Господарського суду Харківської області від 23.02.2026 у справі №922/541/26 залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Залишаючи ухвалу Господарського суду Харківської області від 15.04.2026 року у справі №922/541/26 без змін, колегія суддів виходила з того, що суд першої інстанції належним чином застосував положення статей 136, 137, 140, 144 Господарського процесуального кодексу України та правильно визначив правову природу забезпечення позову як тимчасового заходу, спрямованого на гарантування реального та ефективного захисту прав позивача і недопущення ускладнення або унеможливлення виконання майбутнього судового рішення.

Апеляційний суд погодився з висновком місцевого господарського суду про наявність достатньо обґрунтованого припущення щодо існування ризику утруднення ефективного захисту прав позивача у разі невжиття заходів забезпечення позову. Таке припущення було підтверджене фактичними обставинами справи, зокрема: наявністю відкритого зведеного виконавчого провадження №78671919, в межах якого здійснювались виконавчі дії щодо спірного майна; винесенням постанов про опис та арешт майна; призначенням суб'єкта оціночної діяльності; а також призначенням ДП «СЕТАМ» торгів з реалізації спірної нежитлової будівлі овочесховища.

У зв'язку з цим апеляційний суд визнав обґрунтованим висновок про те, що невжиття заходів забезпечення позову могло б призвести до відчуження спірного майна третім особам, зокрема добросовісним набувачам, що, у свою чергу, істотно ускладнило б або навіть унеможливило б ефективне поновлення прав позивача у випадку задоволення позову.

Колегія суддів окремо зазначила, що обрані заходи забезпечення позову - зупинення стягнення у виконавчому провадженні, зупинення реалізації майна та заборона вчинення реєстраційних і відчужувальних дій - є безпосередньо пов'язаними з предметом спору, яким є вимога про визнання недійсним договору іпотеки щодо цього ж об'єкта нерухомості. Відтак, вони відповідають критерію зв'язку між заходом забезпечення та предметом позову.

Також апеляційний суд дійшов висновку про дотримання принципу співмірності та балансу інтересів сторін. Суд підкреслив, що заходи забезпечення мають тимчасовий характер і не вирішують спір по суті, а лише зберігають існуючий стан майна до остаточного вирішення спору, не створюючи надмірного обмеження прав відповідача.

Доводи апелянта щодо відсутності ризиків утруднення виконання рішення, а також посилення на те, що виконавче провадження нібито вже було зупинене, колегія суддів відхилила як такі, що не підтверджені належними та допустимими доказами у повному обсязі, оскільки наявні в матеріалах справи докази свідчили про продовження виконавчих дій щодо спірного майна.

Не прийнято судом і аргументи про відсутність зв'язку між заходами забезпечення та предметом спору. Апеляційний суд прямо зазначив, що саме предметом іпотечного договору, який оспорується, є спірне нерухоме майно, а тому будь-які дії щодо його реалізації або реєстраційної зміни правового статусу безпосередньо впливають на можливість ефективного захисту прав позивача.

Колегія суддів також відхилила доводи про зловживання процесуальними правами з боку позивача, вказавши, що матеріали справи не містять доказів подання тотожних позовів у розумінні процесуального закону, а оцінка обґрунтованості позову по суті не може здійснюватися на стадії перегляду ухвали про забезпечення позову.

Окремо апеляційний суд звернув увагу на те, що посилення апелянта на подання заяви про відмову від позову не впливає на законність ухвали про забезпечення позову, оскільки вона оцінюється станом на момент її постановлення, а подальші процесуальні дії сторін можуть бути підставою для вирішення питання про скасування заходів забезпечення в порядку статті 145 ГПК України.

З урахуванням наведеного, апеляційний суд визнав, що суд першої інстанції всебічно та повно встановив обставини, які мають значення для вирішення питання про забезпечення позову, дав належну правову оцінку доказам, правильно застосував норми процесуального права та дійшов обґрунтованого висновку про необхідність вжиття заходів забезпечення позову.

Відтак, підстав для скасування ухвали Господарського суду Харківської області від 23.02.2026 у справі №922/541/26 суд апеляційної інстанції не встановив

➤ **ЗАДОВОЛЕНО ЗАЯВУ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ**

У справах про стягнення грошової заборгованості в порядку регресу суд може вжити заходів забезпечення позову шляхом накладення арешту на грошові кошти відповідачів у межах заявлених позовних вимог, якщо існує ризик утруднення або неможливості виконання майбутнього судового рішення. Сам факт наявності у відповідачів права вільно розпоряджатися своїми коштами та значний розмір заявленої до стягнення суми можуть свідчити про існування загрози невиконання рішення суду. Арешт коштів у такому випадку є співмірним, адекватним та безпосередньо пов'язаним із предметом спору заходом забезпечення позову.

СПРАВА № 922/927/26

Господарський суд Харківської області розглянув заяву Акціонерного товариства «Комерційний банк «Глобус» про забезпечення позову у справі за позовом до ТОВ «Інноваційні технології ЛТД», ОСОБА_1, ОСОБА_2, ТОВ «БК Юкрейн Фефенс Системз», ТОВ «Юва Енерджі» та ОСОБА_3 про солідарне стягнення заборгованості в порядку регресу за договором гарантії.

ПРЕДМЕТ СПОРУ

Предметом позову є солідарне стягнення з відповідачів заборгованості за договором гарантії №38911/ЮГ-24 від 15.04.2024 у загальному розмірі 37 537 621,35 грн. Позивач також просив стягнути з відповідачів судові витрати.

Одночасно після відкриття провадження у справі банк звернувся із заявою про забезпечення позову, в якій просив накласти арешт на грошові кошти в межах заявлених позовних вимог, а саме у сумі 37 537 621, 35 грн, які знаходяться на банківських рахунках відповідачів.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

15.04.2024 між банком та ТОВ «Інноваційні технології ЛТД» був укладений договір гарантії №38911/ЮГ-24. За цим договором банк виступив гарантом виконання відповідачем умов договору підряду, укладеного з АТ «Укртрансфанта».

У подальшому бенефіціар звернувся до банку з вимогою про сплату гарантійного платежу. Виконуючи свої гарантійні зобов'язання, банк сплатив на користь АТ «Укртрансфанта» 52 390 365,96 грн.

Після здійснення гарантійного платежу відповідачі були зобов'язані відшкодувати банку відповідні суми в порядку регресу, однак цього не зробили. Банк неодноразово направляв повідомлення, вимоги та претензії, проте відповідачі їх не отримували або залишали без реагування.

Позивач також зазначив, що відповідачі продовжують здійснювати фінансово-господарську діяльність через інші банківські установи, але не виконують своїх зобов'язань перед банком. У зв'язку з цим банк вважав, що існує реальна загроза виведення коштів з рахунків та унеможливлення виконання майбутнього рішення суду.

ОЦІНКА СУДУ

Розглядаючи заяву АТ «КБ «Глобус» про забезпечення позову, суд виходив із того, що відповідно до статей 136–140 Господарського процесуального кодексу України забезпечення позову є процесуальним механізмом, спрямованим на гарантування реального та ефективного виконання майбутнього судового рішення та запобігання порушенню прав позивача.

Суд встановив, що предметом спору є солідарне стягнення з відповідачів заборгованості в порядку регресу за договором гарантії №38911/ЮГ-24 від 15.04.2024 у розмірі 37 537 621,35 грн. При цьому банк виконав свої гарантійні зобов'язання перед бенефіціаром та сплатив гарантійний платіж у сумі 52 390 365,96 грн, однак відповідачі не відшкодували банку сплачені кошти у встановлений договором строк та не виконали вимоги про погашення заборгованості.

Оцінюючи доводи заявника, суд врахував, що відповідачі не реагували на листи та вимоги банку, не здійснили жодних дій щодо добровільного врегулювання спору та фактично ухилилися від виконання своїх зобов'язань. На підтвердження цього позивач надав докази повернення поштової кореспонденції без вручення адресатам. Такі обставини суд розцінив як підтвердження недобросовісної поведінки відповідачів та наявності ризику невиконання майбутнього рішення суду.

Суд зазначив, що при вирішенні питання про забезпечення позову необхідно враховувати критерії, визначені пунктом 1 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 №16, а саме розумність, обґрунтованість та адекватність заходів забезпечення, їх зв'язок із предметом спору, забезпечення балансу інтересів сторін та імовірність утруднення виконання рішення суду в разі невжиття таких заходів.

Також суд послався на правову позицію Великої Палати Верховного Суду, викладену у постанові від 24.04.2024 у справі №754/5683/22, відповідно до якої

під час вирішення питання про забезпечення позову суд повинен встановити наявність спору між сторонами, ризик незабезпечення ефективного захисту прав позивача, співмірність обраного заходу забезпечення позову із заявленими вимогами та відсутність ознак зловживання процесуальними правами. Суд дійшов висновку, що всі зазначені умови у цій справі наявні.

Окремо суд звернув увагу на те, що предметом позову є стягнення значної грошової суми, а тому виконання можливого рішення безпосередньо залежить від наявності у відповідачів достатніх активів на момент його виконання. При цьому відповідачі продовжують здійснювати господарську діяльність та можуть у будь-який момент розпорядитися належними їм коштами.

Посилаючись на постанову Великої Палати Верховного Суду від 15.09.2020 у справі №753/22860/17, суд зазначив, що гарантії справедливого судового розгляду поширюються не лише на стадію розгляду справи, а й на стадію виконання судового рішення. Тому забезпечення позову повинно гарантувати реальне виконання рішення у разі задоволення позовних вимог.

Крім того, суд врахував висновки Верховного Суду, викладені у постанові від 23.03.2020 у справі №910/7338/19, відповідно до яких невжиття заходів забезпечення позову може істотно ускладнити або унеможливити ефективний захист прав позивача, якщо відповідач до завершення судового розгляду відчужить своє майно чи іншим чином розпорядиться активами.

Суд також послався на постанову Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 28.12.2021 у справі №910/13681/21, в якій зазначено, що грошові кошти є засобом платежу у розумінні статті 192 Цивільного кодексу України, а тому відповідач має можливість у будь-який момент розпорядитися коштами на своїх рахунках. У зв'язку з цим позивач не зобов'язаний доводити конкретні факти виведення коштів або їх приховування, оскільки сама можливість вільного розпорядження ними вже створює ризик утруднення виконання рішення суду.

Додатково суд врахував правову позицію Верховного Суду, викладену у постанові від 07.07.2025 у справі №904/659/25, згідно з якою у спорах про стягнення грошових коштів наявність у відповідача необмеженої можливості розпоряджатися своїми активами є достатньою підставою для висновку про існування ризику утруднення виконання рішення суду та необхідність застосування арешту коштів як заходу забезпечення позову.

Суд підкреслив, що арешт накладається виключно в межах суми заявлених позовних вимог — 37 537 621,35 грн, а тому є співмірним із предметом спору та не спрямований на припинення господарської діяльності відповідачів. Такий захід лише тимчасово обмежує право розпорядження коштами в межах суми позову та не позбавляє відповідачів права володіння ними.

Також суд зазначив, що під час розгляду заяви про забезпечення позову не досліджується обґрунтованість позовних вимог по суті. На підтвердження цього суд послався на постанови Верховного Суду від 17.12.2018 у справі №914/970/18 та від 10.11.2020 у справі №910/1200/20, у яких наголошено, що питання правомірності позовних вимог підлягає вирішенню під час розгляду справи по суті, а не на стадії забезпечення позову.

З урахуванням значного розміру заявленої до стягнення заборгованості, невиконання відповідачами договірних зобов'язань, ігнорування ними вимог банку, а також наявності можливості безперешкодного розпорядження власними коштами, суд дійшов висновку про існування реального ризику утруднення або неможливості виконання майбутнього рішення суду. Тому накладення арешту на грошові кошти відповідачів у межах суми позову є обґрунтованим, адекватним, співмірним предмету спору та необхідним заходом забезпечення позову.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 136-140 Господарського процесуального кодексу України
- правові висновки, викладені в Постановах Верховного Суду від 24.04.2024 у справі №754/5683/22, від 15.09.2020 у справі №753/22860/17, від 28.12.2021 у справі №910/13681/21, 23.03.2020 у справі №910/7338/19, від 07.07.2025 у справі №904/659/25, від 17.08.2021 у справі №914/649/20 та від 16.05.2023 у справі №910/2281/22.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою господарського суду Харківської області від 25.03.2026 року у справі №922/927/26 заяву (вх.№7035 від 25.03.2026) представника Акціонерного товариства "Комерційний банк "Глобус" про забезпечення позову задоволено; з метою забезпечення позову АТ "КБ "Глобус" до ТОВ "Інноваційні технології ЛТД", ОСОБА_1, ОСОБА_2, ТОВ "БК Юкрейн Фефенс Системз", ТОВ "Юва Енерджі" та ОСОБА_3 про солідарне стягнення заборгованості гарантійного платежу в порядку регресу згідно з договором гарантії №38911/ЮГ-24 від 15.04.2024 у розмірі, що складає 37 537 621,35 грн. накладено арешт на грошові кошти в межах заявлених позовних вимог, а саме у сумі 37 537 621, 35 грн., які знаходяться на банківських рахунках відповідачів.

ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду Харківської області від 06.05.2026 року у справі №922/927/26 апеляційні скарги ТОВ "Інноваційні технології ЛТД", ТОВ "БК Юкрейн Фефенс Системз", ТОВ "Юва

Енерджі”, ОСОБА_3 та ОСОБА_4 на ухвалу Господарського суду Харківської області від 25.03.2026 у справі №922/927/26 залишено без задоволення; ухвалу Господарського суду Харківської області від 25.03.2026 у справі №922/927/26 залишено без змін.

ОЦІНКА АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДУ

Апеляційний суд зазначив, що відповідно до статей 136, 137 ГПК України забезпечення позову допускається у разі, якщо невжиття відповідних заходів може істотно ускладнити або унеможливити виконання рішення суду чи ефективний захист прав позивача. При вирішенні питання про забезпечення позову суд повинен оцінити розумність, обґрунтованість і співмірність заявлених заходів, їх зв'язок із предметом спору, а також імовірність утруднення виконання рішення у разі їх невжиття.

Колегія суддів наголосила, що забезпечення позову є процесуальним засобом гарантування реального виконання майбутнього судового рішення, а тому заявник повинен довести наявність обставин, які свідчать про відповідні ризики. Такий підхід відповідає правовим висновкам Верховного Суду, викладеним у постановках від 16.06.2020 у справі №911/207/20, від 15.06.2020 у справі №910/12641/19 та від 10.06.2020 у справі №910/18384/15.

Перевіряючи законність ухвали місцевого господарського суду, апеляційний суд встановив, що предметом спору є стягнення значної суми заборгованості в порядку регресу за договором гарантії. Суд першої інстанції обґрунтовано врахував можливість відповідачів у будь-який момент розпорядитися належними їм коштами, що створює ризик утруднення або неможливості виконання майбутнього рішення суду.

Апеляційний суд відхилив доводи апелянтів про відсутність доказів конкретних дій щодо відчуження майна чи виведення коштів, зазначивши, що для застосування заходів забезпечення позову не вимагається доведення фактичного вчинення таких дій. Вирішальним є існування обґрунтованого припущення щодо ризику невиконання рішення суду. Такий підхід узгоджується з висновками Верховного Суду, викладеними у постановках від 21.12.2021 у справі №910/10598/21, від 28.08.2023 у справі №906/304/23, від 14.10.2024 у справі №915/534/24 та від 10.09.2025 у справі №907/523/25.

Апеляційний суд також відхилив аргументи про необхідність дослідження обґрунтованості позовних вимог на стадії забезпечення позову, оскільки це є предметом розгляду справи по суті. Відповідна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 06.11.2024 у справі №910/7485/24.

Щодо доводів про неспівмірність арешту коштів, колегія суддів зазначила, що арешт накладено виключно в межах загальної суми позовних вимог — 37

537 621,35 грн. Накладення арешту на рахунки кількох солідарних відповідачів не означає збільшення обсягу забезпечення позову, а спрямоване на гарантування реального виконання можливого рішення суду. Такий висновок відповідає правовим позиціям Верховного Суду, викладеним у постановках від 23.03.2020 у справі №910/7338/19 та від 24.06.2020 у справі №902/1051/19.

Колегія суддів також відхилила посилення апелянтів на негативний вплив арешту коштів на їх господарську діяльність, зазначивши, що такий захід має тимчасовий характер, не позбавляє відповідачів права власності на кошти, а лише обмежує право розпорядження ними в межах суми позову. Цей підхід узгоджується з висновками Верховного Суду, викладеними у постановках від 17.05.2021 у справі №911/8/21, від 21.01.2022 у справі №910/5079/21 та від 16.09.2024 у справі №927/997/23.

З огляду на встановлені обставини апеляційний суд дійшов висновку, що суд першої інстанції правильно застосував норми процесуального права, належним чином оцінив ризики невиконання рішення суду та обрав співмірний і пов'язаний із предметом спору захід забезпечення позову. Доводи апеляційних скарг не спростовують законності та обґрунтованості ухвали, у зв'язку з чим підстав для її скасування не встановлено.

➤ **ЗАДОВОЛЕНО ЗАЯВУ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ**

Суд дійшов висновку, що для забезпечення ефективного захисту корпоративних прав позивача та збереження існуючого стану правовідносин до вирішення спору по суті необхідно заборонити внесення будь-яких змін до відомостей про ТОВ «Медицина» в ЄДР. Водночас суд відмовив у застосуванні заходів щодо заборони відчуження майна товариства, оскільки вони не є співмірними із предметом позову та належним чином не обґрунтовані заявником.

СПРАВА №922/339/26

Господарський суд Харківської області розглянув заяву позивача (особа-1) про забезпечення позову у справі за позовом особи-1 до Товариства з обмеженою відповідальністю «Медицина» про скасування запису про державну реєстрацію

ПРЕДМЕТ СПОРУ

Визнання недійсним рішення загальних зборів учасників ТОВ «Медицина», оформленого протоколом №1/2026 від 28.01.2026, та скасування

запису про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу від 30.01.2026 щодо зміни керівника та установчих документів.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивачка, як учасник ТОВ «Медицина», стверджує, що загальні збори учасників від 28.01.2026 були проведені з порушенням вимог законодавства та статуту товариства. За її твердженням, збори фактично були проведені одним учасником без належного повідомлення інших учасників, унаслідок чого було прийнято рішення про зміну керівника товариства та внесення змін до статуту.

На підставі зазначеного рішення 30.01.2026 приватним нотаріусом було внесено зміни до Єдиного державного реєстру щодо керівника та установчих документів товариства.

Позивачка звернулася із заявою про забезпечення позову та просила :

- заборонити державним реєстраторам і нотаріусам вносити будь-які зміни до відомостей про ТОВ «Медицина» в ЄДР
- заборонити товариству відчужувати майно та вчиняти правочини, які можуть призвести до втрати активів.

ОЦІНКА СУДУ

Суд виходив із того, що забезпечення позову є процесуальним механізмом, спрямованим на запобігання порушенню прав позивача та забезпечення реального й ефективного захисту цих прав у разі задоволення позову. При вирішенні питання про забезпечення позову суд перевіряв наявність спору між сторонами, ризик ускладнення захисту прав позивача у разі невжиття відповідних заходів, а також співмірність заявлених заходів забезпечення із предметом спору.

Суд встановив, що предметом позову є визнання недійсним рішення загальних зборів учасників ТОВ «Медицина» від 28.01.2026 та скасування реєстраційного запису від 30.01.2026 про зміну керівника й установчих документів товариства. Оскільки на підставі оскаржуваного рішення вже були внесені зміни до Єдиного державного реєстру, суд дійшов висновку про існування ризику подальшого вчинення реєстраційних дій щодо товариства, зокрема зміни керівника, установчих документів, складу учасників чи інших відомостей, що може призвести до виникнення нових юридичних наслідків та ускладнити поновлення корпоративних прав позивача у межах одного судового провадження.

На думку суду, заборона державним реєстраторам, нотаріусам та іншим уповноваженим особам вносити будь-які зміни до відомостей про ТОВ «Медицина» в ЄДР безпосередньо пов'язана з предметом спору, є співмірною

заявленим вимогам та спрямована виключно на збереження існуючого стану правовідносин до вирішення справи по суті. Такий захід має тимчасовий характер, не вирішує спір наперед та забезпечує ефективний захист прав позивача у випадку задоволення позову.

Водночас суд не погодився з необхідністю заборони товариству вчиняти будь-які правочини щодо майна, у тому числі відчужувати, обтяжувати або передавати в користування нерухоме майно. Суд зазначив, що ці вимоги не мають безпосереднього зв'язку з предметом корпоративного спору, не обмежені конкретним майном та фактично спрямовані на суттєве обмеження господарської діяльності товариства. Крім того, заявник не надав належних доказів того, що можливе відчуження майна реально унеможливить або істотно ускладнить виконання майбутнього рішення суду. З огляду на це суд визнав такі заходи неспівмірними та такими, що виходять за межі необхідного для забезпечення позову.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 136, 137, 141 Господарського процесуального кодексу України
- правові висновки, викладені в Постановах ВС від 24.04.2024 у справі № 754/5683/22, від 16.08.2018 у справі № 910/1040/18, від 21.02.2020 у справі № 910/9498/19, від 17.09.2020 у справі № 910/72/20, від 15.01.2021 у справі № 914/1939/20, від 16.02.2021 у справі № 910/16866/20, від 15.04.2021 у справі № 910/16370/20.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 11.02.2026 року у справі №922/339/26 заяву ОСОБА_1 про забезпечення позову (вх.№ 3352/26 від 10.02.2026) задоволено частково; ухвалено вжити заходи забезпечення позову шляхом заборони будь-яким державним реєстраторам юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, нотаріусам, Міністерству юстиції України та його територіальним органам, комісіям, технічним адміністраторам Єдиного державного реєстру юридичних, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, іншим органам чи особам, які відповідно до законодавства України виконують функції реєстратора в сфері державної реєстрації, вносити будь-які записи (зміни) до відомостей про Товариство з обмеженою відповідальністю «Медицина» (код ЄДРПОУ 22689835), що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, у тому числі, але не

виключно: реєстрацію, внесення змін до установчих документів, перереєстрацію, реорганізацію будь - яким шляхом, реєстрацію припинення діяльності, реєстрацію будь - яким чином скасування існуючої редакції статуту, проводити передачу реєстраційної справи, а також вносити інші зміни до відомостей про юридичну особу, які містяться в Єдиному держаному реєстрі, зокрема про зміну керівника або осіб, що мають право діяти без довіреності, та змін інших відомостей про юридичну особу до набрання законної сили рішенням Господарського суду Харківської області у справі № 922/339/26; в іншій частині заяви відмовлено.

ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду Харківської області від 24.03.2026 року апеляційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Медицина» (вх.№334X) на ухвалу Господарського суду Харківської області від 11.02.2026 у справі № 922/339/26 задоволено; ухвалу Господарського суду Харківської області від 11.02.2026 у справі № 922/339/26 скасовано; ухвалено нове судове рішення, яким у задоволенні заяви ОСОБА_1 про забезпечення позову (вх.3352/26 від 10.02.2026) відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що суд першої інстанції безпідставно задовольнив заяву про забезпечення позову в частині заборони вчинення будь-яких реєстраційних дій щодо ТОВ «Медицина». Колегія суддів зазначила, що предметом спору є немайна вимога про визнання недійсним рішення загальних зборів та скасування вже здійсненого реєстраційного запису щодо зміни керівника та установчих документів товариства. При цьому оскаржувані реєстраційні дії були проведені ще 30.01.2026 та на момент розгляду заяви вже існували в ЄДР, тому їх неможливо забезпечити шляхом заборони їх вчинення.

Апеляційний суд вказав, що застосований місцевим судом захід забезпечення фактично встановлював заборону на внесення будь-яких змін до відомостей про товариство в ЄДР, незалежно від їх змісту та зв'язку з предметом спору. Така заборона є надмірно широкою, не обмежується лише спірними правовідносинами та фактично блокує діяльність товариства і реалізацію корпоративних прав його учасників. Суд наголосив, що забезпечення позову має бути співмірним заявленим вимогам, безпосередньо пов'язаним із предметом спору та не повинно створювати необґрунтованих обмежень для господарської діяльності юридичної особи.

Колегія суддів звернула увагу, що оскарження рішення загальних зборів про зміну керівника не позбавляє учасників товариства права скликати нові загальні збори та ухвалювати інші рішення, передбачені законом і статутом товариства. Так само суд не може заборонити проведення всіх реєстраційних дій щодо товариства лише через наявність спору стосовно одного конкретного рішення загальних зборів. Такий підхід суперечив би принципу співмірності заходів забезпечення позову та призводив би до надмірного втручання в корпоративну діяльність товариства.

Крім того, апеляційний суд зазначив, що заявником не доведено, яким саме чином заборона будь-яких реєстраційних дій забезпечить ефективний захист його прав або сприятиме виконанню майбутнього рішення суду про скасування вже вчиненого реєстраційного запису. Суд першої інстанції також не навів належного обґрунтування необхідності застосування настільки широких обмежень.

З огляду на відсутність належного зв'язку між обраним заходом забезпечення позову та предметом спору, порушення принципу співмірності та можливе обмеження прав інших учасників товариства, апеляційний суд визнав доводи скаржника обґрунтованими, задовольнив апеляційну скаргу ТОВ «Медицина» та скасував ухвалу Господарського суду Харківської області від 11.02.2026 про часткове задоволення заяви про забезпечення позову.

➤ ВІДМОВЛЕНО У ЗАДОВОЛЕННІ СКАСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Заявник не довів, що обставини, які стали підставою для застосування забезпечення позову, відпали або істотно змінилися. Вжиті заходи залишаються необхідними для збереження спірної земельної ділянки та недопущення можливого пошкодження пам'ятки археології до вирішення спору по суті.

СПРАВА №922/312/26

Господарський суд Харківської області розглянув клопотання про скасування заходів забезпечення позову по справі за позовом першого заступника керівника Харківської обласної прокуратури в інтересах держави в особі Харківської обласної військової (державної) адміністрації (позивач) до Головного управління Держгеокадастру у Харківській області (відповідач-1), особи -1 (відповідач-2), Фермерського господарства "Агрофортунa 2021" (відповідач-3), Валківської міської ради (відповідач-4) про усунення перешкод у користуванні та розпорядженні земельною ділянкою.

ПРЕДМЕТ СПОРУ

Прокурор в інтересах держави в особі Харківської обласної військової адміністрації звернувся до суду з вимогами про:

- 1) скасування наказів ГУ Держгеокадастру;
- 2) визнання недійсними договорів оренди земельної ділянки;
- 3) скасування рішень Валківської міської ради;
- 4) скасування державної реєстрації права власності та права оренди;
- 5) скасування державної реєстрації земельної ділянки;
- 6) повернення земельної ділянки площею 34,4280 га державі.

Підставою позову є твердження прокурора про те, що земельна ділянка розташована в межах пам'ятки археології місцевого значення «Війтенки-1», належить до земель історико-культурного призначення та незаконно вибула з державної власності.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Прокурор одночасно з позовом подав заяву про забезпечення позову та просив накладити арешт на спірну земельну ділянку та заборонити будь-які сільськогосподарські, будівельні та земельні роботи, які можуть пошкодити об'єкт культурної спадщини.

Ухвалою від 04.02.2026 суд частково задовольнив заяву наклав арешт на земельну ділянку та заборонив проведення робіт, які можуть пошкодити ґрунтовий покрив або пам'ятку археології.

Після цього фізична особа (відповідач-2) звернувся з клопотанням про скасування заходів забезпечення позову, посиляючись на те, що:

- земельна ділянка понад 10 років використовується для ведення фермерського господарства;
- вона ніколи не належала до земель історико-культурного призначення;
- заборона на проведення польових робіт може спричинити значні збитки та втрату врожаю; 4) неможливість обробітку землі негативно впливає на господарську діяльність орендаря.

Прокурор заперечував проти задоволення клопотання, наголошуючи, що:

- існує ризик пошкодження або знищення археологічної пам'ятки;
- заходи забезпечення спрямовані на збереження предмета спору;
- відповідач не навів нових обставин, які б свідчили про відсутність необхідності подальшого забезпечення позову.

ОЦІНКА СУДУ

Під час розгляду клопотання / заяви про скасування заходів забезпечення позову суд не оцінює законність та правомірність вжиття таких заходів забезпечення позову (як було здійснено судом апеляційної інстанції в цій

справі), а лише з'ясовує, чи потреба у забезпеченні позову відпала або змінились певні обставини, що спричинили застосування заходів забезпечення позову, або забезпечення позову перешкоджає належному виконанню судового рішення.

Застосування конструкції скасування заходів забезпечення позову дозволяють вчасно реагувати на зміну чи припинення певних обставин, сприяючи захисту прав учасників процесу, однак не передбачає перегляду відповідної ухвали про вжиття заходів забезпечення позову на предмет її правомірності. (Пункти 5.47, 5.48 постанови Верховного Суду від 21.08.2025 у справі №904/4325/24)

Суд встановив, що:

- ✓ доводи відповідача щодо правового статусу земельної ділянки стосуються суті спору та будуть досліджуватися під час розгляду справи по суті;
- ✓ заявник не довів припинення ризиків, які обумовили застосування забезпечення;
- ✓ ризик можливого пошкодження археологічної пам'ятки залишається актуальним;
- ✓ посилення на можливі господарські збитки не є підставою для скасування забезпечення позову;
- ✓ відповідач фактично висловлює незгоду з первинною ухвалою про забезпечення позову, а не доводить зміну обставин.

Також суд звернув увагу, що можливі збитки, завдані забезпеченням позову, можуть бути відшкодовані у порядку статті 146 ГПК України, якщо позов буде залишено без задоволення.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні судового рішення:

- статті 136, 137, 145, 146 Господарського процесуального кодексу України
- статтю 391 Цивільного кодексу України
- статтю 152 Земельного кодексу України
- правові висновки, викладені в Постановах ВС від 02.02.2022 у справі № 910/16868/19; від 21.08.2025 у справі № 904/4325/24; від 19.01.2026 у справі № 921/341/24 (921/275/25).

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 13.04.2026 року суд відмовив в задоволенні клопотання фізичної особи (відповідача-2) про скасування заходів забезпечення позову, вжитих ухвалою Господарського суду Харківської області від 04.02.2026 по справі № 922/312/26.

ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду Харківської області від 01.06.2026 року у справі №922/312/26 апеляційну скаргу особи-1 (відповідача-2) на ухвалу Господарського суду Харківської області від 13.04.2026 у справі №922/312/26 залишено без задоволення; ухвалу Господарського суду Харківської області від 13.04.2026 у справі №922/312/26 залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Колегія суддів зазначила, що суд першої інстанції правильно застосував положення статей 136–137 Господарського процесуального кодексу України та обґрунтовано вжив заходів забезпечення позову, оскільки на момент постановлення ухвали існувала реальна загроза відчуження спірного майна до вирішення спору по суті.

Апеляційний суд встановив, що на час звернення позивача із заявою про забезпечення позову було відкрито зведене виконавче провадження №78671919, у межах якого приватним виконавцем уже вчинялися виконавчі дії щодо звернення стягнення на предмет іпотеки, а ДП «СЕТАМ» призначило на 25.02.2026 електронні торги з реалізації нежитлової будівлі овочесховища. За таких обставин існувала обґрунтована ймовірність відчуження спірного майна до завершення судового розгляду, що могло істотно ускладнити або навіть унеможливити ефективний захист прав позивача у разі задоволення позову.

Колегія суддів відхилила доводи апелянта про відсутність зв'язку між заходами забезпечення позову та предметом спору, наголосивши, що предметом позову є вимога про визнання недійсним договору іпотеки, предметом якого виступає саме спірна будівля овочесховища. Відтак заборона вчинення реєстраційних дій щодо цього майна, його відчуження та реалізації безпосередньо пов'язана з предметом спору та спрямована на збереження існуючого правового стану майна до вирішення справи по суті.

Суд апеляційної інстанції також звернув увагу на те, що заявлені позовні вимоги мають немайновий характер, а тому під час вирішення питання про забезпечення позову необхідно оцінювати не лише можливість виконання майбутнього рішення, а й забезпечення ефективного захисту прав особи. На переконання суду, у разі продажу нерухомого майна добросовісному набувачу

навіть задоволення позову про недійсність договору іпотеки могло б не забезпечити реального поновлення прав позивача, оскільки повернення майна у його власність було б істотно ускладненим або неможливим.

Безпідставними визнано й доводи банку про те, що виконавче провадження вже було зупинене та що аналогічні заходи забезпечення діяли в інших судових справах. Апеляційний суд встановив, що постанова приватного виконавця від 22.12.2025 стосувалася лише зупинення вчинення виконавчих дій щодо одного виконавчого напису, тоді як сам факт призначення торгів з продажу майна підтверджував продовження процедури його реалізації. Саме тому суд першої інстанції обґрунтовано дійшов висновку про необхідність додаткового судового захисту шляхом забезпечення позову.

Колегія суддів не погодилася і з твердженнями апелянта про зловживання позивачем процесуальними правами. Суд зазначив, що матеріали справи не містять доказів подання тотожного позову, а інші справи, на які посилався банк, мають інший предмет та підстави позову. Крім того, питання обґрунтованості чи перспективності позовних вимог не може вирішуватися під час розгляду заяви про забезпечення позову, оскільки на цій стадії суд не досліджує спір по суті.

Критично суд оцінив і посилання апелянта на подання ТОВ «Крострейд» заяви про відмову від позову та можливість мирного врегулювання спору. Апеляційний суд наголосив, що законність ухвали про забезпечення позову оцінюється виходячи з обставин, які існували на момент її постановлення. Подання заяви про відмову від позову після ухвалення рішення про забезпечення не впливає на правомірність такого рішення, тим більше, що зазначена заява на момент розгляду апеляційної скарги ще не була розглянута судом першої інстанції.

З урахуванням установлених обставин колегія суддів дійшла висновку, що вжиті заходи забезпечення позову є законними, необхідними, співмірними та безпосередньо пов'язаними з предметом спору, спрямованими на збереження спірного майна та забезпечення ефективного судового захисту.

ВИСНОВОК

Аналіз результатів розгляду заяв про забезпечення позову та скасування заходів забезпечення позову у Господарському суді за період з 01.01.2026 по 01.05.2026 свідчить про збереження високого рівня затребуваності цього процесуального інституту. Порівняно з аналогічним періодом 2025 року кількість поданих заяв зросла на 14 %, що свідчить про активне використання

учасниками судового процесу механізмів превентивного захисту своїх прав та інтересів.

Найбільша кількість заяв традиційно припадала на спори, пов'язані з договірними правовідносинами, земельними відносинами та процедурами банкрутства, що вказує на підвищену потребу в оперативному судовому реагуванні саме у цих категоріях спорів. Водночас збільшення кількості задоволених заяв та зменшення кількості відмов у їх задоволенні свідчить про належне обґрунтування заявниками необхідності застосування відповідних заходів забезпечення та про формування сталої судової практики щодо їх застосування.

Результати перегляду судових рішень судами вищих інстанцій підтверджують належну якість здійснення правосуддя у цій категорії справ. Із десяти переглянутих судових рішень дев'ять залишено без змін, а рівень їх стабільності становить 90 %. Такий показник свідчить про правильне застосування судом норм процесуального права, дотримання принципів співмірності та обґрунтованості при вирішенні питань щодо забезпечення позову, а також про сформовану єдність судової практики у відповідній категорії справ.

Загалом результати проведеного аналізу дають підстави констатувати ефективне застосування інституту забезпечення позову як важливого механізму захисту прав учасників господарських правовідносин та забезпечення реального виконання майбутніх судових рішень.

Аналітичний відділ